

7. Beheermaatregelen

7.1. Algemeen principe en methodiek

De structuur van het hoofdstuk 'beheermaatregelen' volgt deze van het uitgebreid bosbeheerplan. De volgorde waarin de verschillende elementen (aspecten m.b.t. bos, open ruimte, recreatie, cultuurhistorie, e.d.) aan bod komen, houdt geenszins een prioriteitsbepaling van de maatregelen in. Om deze reden wordt het luik m.b.t. de cultuurhistorische aspecten dan ook vrij laat (§ 9.14) behandeld.

De principes van bosbeheer worden toegepast op het park, maar gezien de vrij beperkte schaal van het park, het versnipperd en recreatieve karakter ervan, krijgen het parkkarakter, de toegankelijkheid en het veiligheidsaspect voorrang op de algemeen geldende bosbeheermaatregelen.

Alle maatregelen worden voorgesteld op figuren 22a, 22b, e.v.

7.2. Bosverjonging

In het park zijn vrij beperkte mogelijkheden voor bosverjonging aanwezig, gezien de monotone opbouw van de huidige oude bosbestanden (bijvoorbeeld bestand V4/1) en het sterk versnipperd karakter van de bospercelen. Over het gehele bosgebied wordt op termijn echter gestreefd naar een verjonging van de bosbestanden. De verjonging komt grotendeels op natuurlijke wijze tot stand.

Op plaatsen waar solitaire parkbomen afsterven of gekapt moeten worden, kunnen nieuwe bomen aangeplant worden (zie § 7.14).

7.3. Bosomvorming (figuur 22a)

Volgende beheermethoden worden toegepast:

1. parkbosbeheer: bestanden V3/2, V4/3, V4/4, V4/5, V4/6, V4/7, V4/8, V4/10, V4/11, V4/12

Hier wordt een gevarieerd bostype nagestreefd waarin het behoud van opvallende, oude bomen samengaat met een verjonging van het bos. Het uitgangspunt is het behoud van oude bomen verspreid over het bestand.

2. parkbosrandbeheer: bestanden V3/1, V4/1, V4/2, V4/9

Dit beheer dient ertoe om de bos- of struweelrandzones een buffer te laten vormen tegen externe invloeden van buitenaf of om de struweelzone te laten ontwikkelen. Dit gebeurt door een struiklaag te creëren met gefaseerd hakbeheer in tijd en ruimte, zodat per bestand nog steeds een niet-gekapt deel van de struiklaag blijft bestaan. Bomen blijven behouden.

3. middelhoutbeheer: bestanden V2/1 en V2/2

Met het middelhoutbeheer wordt gepoogd een bosbestand te ontwikkelen waarbij alle struiken periodiek en gefaseerd worden gekapt, doch waarbij een aantal stammen - zogenaamde 'overstaanders' - wordt overgehouden.

Het middelhoutbeheer is eigenlijk een herstel van het vroegere hakhoutbeheer. Een rijke voorjaarsflora, met vaak uitbundige en massale bloei wordt hierdoor bevorderd. Soorten die hier van profiteren zijn o.a. Bosanemoon en Speenkruid. Het in stand houden van middelhoutbos zorgt ook voor bijkomende structuurvariatie (te vergelijken met randsituaties).

Er wordt een middellange kapcyclus van 12 jaar vooropgesteld, waarbij het bestand in 2 fasen (om de 4 jaar) wordt gekapt. Traag groeiende lichtboomsoorten kunnen bij aanvang als overstaander dienen. De regel is dat de stobben steeds voldoende licht moeten krijgen. De meest geschikte periode voor het afzetten is de nawinter, maar het kan ook in het najaar.

4. hakhoutbeheer: bestand L38/1

Hakhoutbeheer wordt toegepast op de houtkant van Zwarte els L38/1. De kapcyclus bedraagt 12 jaar.

5. plantsoenbeheer van houtige vegetaties: bestanden V3/3, V13/1-5, V13/7

Het plantsoenbeheer van heesters beoogt het behoud van de typische parkheesters en cultivars.

7.4. Bebossingswerken (figuur 22a)

Aanplantingen met houtige soorten gebeuren om volgende redenen:

1) om de struiklaag met Laurierkers te vervangen door een meer natuurlijke en gevarieerde struiklaag

Dit kan in bestand V3/1, waar langs de randen met het pad vrijwel geen mantelstruweel ontwikkeld is en waar de huidige begroeiing met Laurierkers als visueel storend wordt aanzien. Nadien wordt de zone beplant met een mengeling van struiken zoals Meidoorn, Hazelaar, Veldesdoorn en Sleedoorn. Naast inheemse soorten kan tevens gewerkt worden met cultivars, gezien de zone aansluit bij het parkkarakter (bv. Klimop, Hulst, Sneeuwbes, Cotoneaster, Kornoelje...).

Voor het verkrijgen van een meer natuurlijk karakter, wordt in het bestand V4/6 en V4/7 Laurierkers gekapt. Een in ecologisch opzicht goed ontwikkeld bos bestaat uit oude en jonge bomen met daaronder schaduwverdragende struiken zoals Meidoorn, Hazelaar, Hulst en Sleedoorn. Kap van Laurierkers draagt bij aan de natuurlijke ontwikkeling met een gelaagde opbouw van het bos.

2) als schermgroen (buffer)

Bijkomende aanplantingen met struweel (bv. Hazelaar) gebeuren in het bestand V4/9. Hierdoor wordt de bebouwing aan de rand van het park beter afgeschermd.

3) als heraanleg van bepaalde zones in het park

Het gaat hier om zones die na herinrichting terug beplant worden. Volgende zones zijn van toepassing:

- zone inkom M. Windelsstraat
- zone inkom Markt

Ter hoogte van de M. Windelsstraat betreft het een gedeeltelijke bebossing van de hondenweide V16/1 en de boomgaard V7/1. De bebossing gebeurt met inheemse soorten (Zomereik, Gewone es, Meidoorn, Sleedoorn, Vogelkers, ...). De bestaande fruitbomen blijven behouden. De haag rond de hondenweide wordt verwijderd, m.u.v. het gedeelte langs de M. Windelsstraat. De niet-beplante zone (met behoud van de fruitbomen) wordt gazon. Dit kan gebruikt worden als vrije zone om honden uit te laten.

De inkom ter hoogte van de Markt oogt vrij strak door de aanwezigheid van Laurierkers langs beide zijden van het pad (bestanden V13/8 en V13/9). Delen van de Laurierkers in beide bestanden worden verwijderd en vervangen door een gemengde beplanting met houtige soorten als Sleedoorn, Meidoorn, Hulst, Taxus of sierstruiken. De bestaande solitaire bomen worden behouden.

7.5. Bosbehandelings- en verplegingswerken

7.5.1. Algemeen

Alle bosbeheerhandelingen worden tot een minimum beperkt en mogen het fysieke bosmilieu zo min mogelijk verstoren. Ingrepen vinden hoofdzakelijk plaats wanneer zich ontwikkelingen ten nadele van

het bos, parkstructuur en zichtassen, van specifieke bomen of andere boswaarden voordoen, uit fytosanitaire overwegingen of wanneer de initiële maatregelen voor bosvorming onvoldoende resultaat opleveren of om bijsturing vragen.

7.5.2. Verpleging van de bestaande randzones (parkbosranden)

Het beheer omvat het op gezette tijden kappen van de struiklaag en dit op een gefaseerde manier, om ervoor te zorgen dat een meerlagige, dichte schermbeplanting aanwezig blijft (zie § 7.3.).

Er wordt voor een kapcyclus van 12 jaar gekozen. De meest geschikte periode voor het afzetten is de winter, maar het kan ook in het najaar.

7.5.3. Verpleging van de nieuwe bosaanplantingen

In de nieuwe bosaanplantingen t.h.v. de M. Windelsstraat wordt enkel initieel ingegrepen en verdere verplegingswerken worden afgestemd op de omstandigheden. In dat geval wordt enkel nog tussengekomen in het geval de bosontwikkeling ongunstig evolueert.

Zuiveringen⁴ worden enkel uitgevoerd wanneer bestandsdifferentiërende soorten een groeiachterstand dreigen op te lopen of bomen met voldoende groeipotentieel worden benadeeld. Hetzelfde geldt voor dunningen⁵. Er wordt voorrang gegeven aan natuurlijke uitval van bomen (= zelfdunning). De zuiveringen en dunningen worden in de kapregeling weergegeven (§ 7.6.) en de dunningen die op de eerste dunning volgen zijn allemaal facultatief. Uitval van bomen in jonge aanplantingen wordt getolereerd voor zoverre dit niet meer dan 20% van de oppervlakte bedraagt. Indien het uitvalspercentage hoger ligt, wordt ingeboet⁶.

7.5.4. Beheer van individuele parkbomen

7.5.4.1. Controle

Er gebeurt een jaarlijkse controle van de solitaire bomen ten behoeve van de veiligheid. Bij deze controle wordt o.m. gekeken naar afgebroken takken die over het pad hangen en een gevaar opleveren voor de parkbezoeker. Afgebroken takken of takken die dreigen af te breken en een gevaar opleveren, worden oordeelkundig gesnoeid. Ook vindt na stormweer een algehele controle plaats om mogelijke stormschade te detecteren en op gepaste wijze in te grijpen om te vermijden dat ongevallen plaatsvinden.

De gezondheidstoestand van de bomen in het park wordt om de vijf jaar grondig gecontroleerd via een dendrologisch onderzoek.

7.5.4.2. Snoei en kap van bomen

Wanneer aan de bomen beschadigingen optreden die de conditie van de boom nadelig beïnvloeden of die een gevaar betekenen voor de parkbezoekers, dan worden de beschadigde of gevaarlijke boomdelen weggenomen door snoei. Bij snoei wordt rekening gehouden met de effecten op de vorm van de boom. De snoei mag de (natuurlijke) vorm van de boom zo min mogelijk aantasten. Dit principe werd immers gevolgd in de Engelse landschapsstijl, waar solitaire bomen in gazons of als begeleiding van zichtassen werden geplaatst. Dit betekent in de praktijk dat de bomen niet worden

⁴ In een stadium dat de boomkronen elkaar beginnen te verdringen, worden de slecht gevormde bomen gekapt, vooral deze die de groei van beter gevormde bomen belemmeren.

⁵ Zodra de bomen een voldoende hoog takvrij stamstuk ontwikkeld hebben, kan een eerste dunning plaatsvinden. De dunningen gebeuren selectief en variabel, d.w.z. dat maximaal wordt ingespeeld op de omstandigheden. Enkel bomen die in het kronendak de groei van de beste bomen bemoeilijken worden weggenomen (= hoogtedunning) en de dunningsintensiteit verschilt van plek tot plek.

⁶ De bomen die gedurende de eerste vier jaar afsterven, worden vervangen door nieuwe exemplaren.

opgekroond, maar hooguit worden ontdaan van plakoksels of takken die tot gevaarlijke situaties kunnen leiden voor de parkbezoeker.

Hierbij moet echter rekening worden gehouden met de noodzakelijkheid van een snoei: er vindt vooraf een evaluatie plaats van de noodzaak van een gericht ingrijpen. Mogelijk kan een actief ingrijpen achterwege blijven en moet alleen een opvolging plaatsvinden.

In het geval een (nood)kapping moet plaatsvinden, wordt de volgende procedure doorlopen:

Er wordt nagegaan welke de waarde is van de boom op ecologisch en landschapsesthetisch vlak. De ecologische waarde wordt bepaald aan de hand van de aanwezigheid van boomholten met holtebroedende vogels of vleermuizen. Daartoe wordt een holteonderzoek uitgevoerd, waarbij vooral de aanwezigheid van vogelnesten of van boombewonende vleermuizen wordt nagegaan. De esthetische waarde wordt bepaald aan de hand van de beeldvormende functie van de boom in het (park)bos.

Indien één van de voornoemde elementen een rol speelt, wordt nagegaan of er alternatieven bestaan om behalve het kappen van de boom, het gevaar weg te nemen (bv. door het snoeien of kappen van boomdelen). Zo mogelijk wordt een alternatieve oplossing toegepast. Zo niet wordt met de kapping gewacht tot het moment dat de dieren die de boom bewonen de holte hebben verlaten (bv. na verloop van het broedseizoen). Enkel in extreme gevallen worden de dieren (bv. vleermuizen) voor de kapping gevangen en elders ondergebracht.

Bij kapping van de boom wordt de omgeving tijdelijk afgesloten ten behoeve van de veiligheid van de parkbezoekers of van verkeer rond het park.

Voor de kap van individuele parkbomen verwijzen we naar § 7.5.5.

7.5.5. Verwijdering van ongewenste of uitheemse soorten (figuur 22a)

Op een aantal plaatsen in het park bevinden zich landschapsstorende of ongewenste soorten. Het gaat om soorten die op een specifieke plaats in een natuurlijk bosmilieu niet thuishoren, de natuurlijke ontwikkeling belemmeren, het esthetisch beeld of de oorspronkelijke zichttas verstoren, of omwille van veiligheidsredenen dienen gekapt te worden.

Om volgende redenen wordt gekapt:

1) Verwijdering van uitheemse struiksoorten die dominant voorkomen en weinig variatie en natuurlijke ontwikkeling toelaten.

Het betreft Laurierkers in bestand V3/1. Na kap wordt een struik- en kruidlaag aangelegd (zie § 7.4.). In de bestanden V4/6 en V4/7 wordt Laurierkers gekapt, vermits deze niet thuishoort in de natuurlijke bosbestanden (zie § 7.4.).

Ook t.h.v. de ingang aan de Markt bevindt zich langs beide zijden van het pad een monotone Laurierkersaanplant. Vervanging van een deel van de Laurierkers door soorten die rijkelijk bloeien of in het najaar een opvallende kleur vertonen (bv. Kornoelje, Meidoorn, Sleedoorn...) is aangewezen.

De monotone aanplant V31/6 (Kornoelje) t.h.v. de pompmolen wordt eveneens gekapt.

2) Kap van zichtsverstorende bomen/struweel.

Het gaat om een aantal bomen in het grasland langs de oostzijde van de vijver die zich op de zichttas bevinden naar het kasteel, met name Zwarte els (bomen P56/9-12). Om dezelfde reden worden het struweel met Sneeuwbes (L37/29), Boswilg (P56/17) en Japanse kerselaar (P56/16) gekapt langs de vijveroever. Periodiek dient de oever tussen V30/1 en V30/4 langs de zijden van de boogbrug P61/79 gekapt te worden om het zicht op het kasteel vrij te stellen.

3) Kap van bomen omwille van landschapsesthetische redenen.

De te kappen bomen dienen omwille van hun ligging of landschapsstorende kenmerken gekapt te worden. Deze bomen zijn immers niet in een verband geplaatst passend bij de parkstructuur. Het gaat om de bomen P56/14 (Robinia) en P56/22 (Sporkehout).

Daarnaast verstoort de (dubbele) rij Populieren in het bestand V4/1 het landschapsbeeld. Voorgesteld wordt om een deel van de Populieren te kappen.

4) Kap van dode bomen/struiken

In het bestand V4/10 bevinden zich onder de Beuk dode sierbeplantingen van Taxus en Rhododendron. Gezien de slechte staat van deze aanplant, wordt voorgesteld om 1 Rhododendron en 2 Taxussen weg te kappen. Op deze manier komt de solitaire Beuk ook beter tot zijn recht.

5) Controle van Reuzenberenklauw

Reuzenberenklauw bevindt zich in de bosbestanden V4/6 en V4/7. Omwille van veiligheidsredenen worden de zones gemaaid of worden de planten met een spade afgestoken, zodat de plant niet de kans krijgt om op te groeien. Dit zal verschillende malen per jaar dienen te gebeuren.

6) Verwijderen zaailingen Paardenkastanje

In de bosbestanden V4/1, V4/9 en V4/12 zijn veel zaailingen van Paardenkastanje aanwezig. Om een meer gevarieerde ontwikkeling van de bosbestanden toe te laten, worden de zaailingen periodiek verwijderd.

7.6. Kapregeling

De kapregeling wordt weergegeven in tabel 18.

Tabel 18

Overzicht van de kapregeling van de bosbestanden.

Bestand nr.	20 08	20 09	20 10	20 11	20 12	20 13	20 14	20 15	20 16	20 17	20 18	20 19	20 20	20 21	20 22	20 23	20 24	20 25	20 26	20 27	Opmerkingen
V2/1	x				x								x				x				Middelhoutbeheer
V2/2	x				x								x				x				Middelhoutbeheer
V3/1	I/ X						I/ X					X/ x					X/ x				Parkbosrandbeheer, kap struweel Laurierkers in 2 fasen
V3/2	X							X							X						Parkbosbeheer
V4/1		I/ X/ x					X/ x					X/ x					X/ x				Parkbosrandbeheer, kap Populieren, verwijderen zaailingen Paardenkastanje
V4/2		X/ x					X/ x					X/ x					X/ x				Parkbosrandbeheer
V4/3							X							X							Parkbosbeheer
V4/4							X							X							Parkbosbeheer
V4/5								X							X						Parkbosbeheer
V4/6	I							X							X						Parkbosbeheer, kap Laurierkers
V4/7	I							X							X						Parkbosbeheer, kap Laurierkers
V4/8								X							X						Parkbosbeheer
V4/9		X/ x					X/ x					X/ x					X/ x				Parkbosrandbeheer, verwijderen zaailingen Paardenkastanje
V4/10	I						X							X							Parkbosbeheer, kap ongewenste/dode bomen
V4/11							X							X							Parkbosbeheer
V4/12		X/ x					X/ x					X/ x					X/ x				Parkbosbeheer, verwijderen zaailingen Paardenkastanje

I = individuele kap van ongewenste/dode bomen of struiken
X/x = behoud volgroeide bomen en verjonging inheemse en
bestandsdifferentiërende soorten (beperkt afzetten struweel)

7.7. Bosexploitatie

7.7.1. Bedrijfsvorm en omlooptijd

Het is de bedoeling om op termijn gevarieerde houtige vegetaties te ontwikkelen met een grote verscheidenheid aan bomen, structuren (struik- en kruidlaag) die de parkdiversiteit verhogen. Er wordt daarom niet gestreefd naar een bepaalde bestandsleeftijd op basis waarvan tot een eindkapping in functie van houtwinning wordt overgegaan en dat maakt dat geen eindkappen in de kapregeling zijn voorzien. Kappingen vinden in eerste instantie plaats om een meer gevarieerde leeftijdsopbouw (diverse boomleeftijden) en soortensamenstelling, evenals een veelzijdige bosstructuur te bewerkstelligen.

Uitzonderingen worden gemaakt wanneer bomen:

- een bedreiging vormen voor de omwonenden, de parkgebruikers of de gebouwen en parkelementen;
- een belangrijke hindernis vormen voor (andere) waardevolle bouselementen;
- de openbare toegangswegen belemmeren.

7.7.2. Beheermethodiek

Voor het bosbeheer worden technieken aangewend die zo weinig mogelijk schade toebrengen aan het fysieke milieu en de overblijvende bomen, struiken en kruiden. Voertuigen die dienen om bomen te kappen of te verwijderen mogen uitsluitend gebruik maken van de bestaande wegen die het gebied doorsnijden.

Bovendien worden er voorzorgen genomen of gepaste oplossingen gezocht (bv. inzet van machines met lage bandendruk, takelen met lier, gebruik van rijplaten) om schade aan kwetsbare (bos)bodems en waardevolle bosvegetaties of constructies en paden te vermijden of te beperken.

De verplaatsing van lange, zware stammen is niet altijd eenvoudig. Deze stammen worden ingekort en indien niet in het park achtergelaten, verwijderd.

7.7.3. Schoontijd

In alle beheerpercelen geldt een schoontijd van 1 maart tot en met 30 juni, gezien het huidig voorkomen van voorjaarsvegetaties of aanplantingen met voorjaarssoorten. Gedurende deze periode worden geen kappingen of ruimingens uitgevoerd. Enkel hoogdringende kappingen (bv. om veiligheidsredenen) kunnen ten allen tijde uitgevoerd worden, indien geen andere oplossingen mogelijk zijn (bv. tijdelijk afsluiten van de omgeving).

7.8. Brandpreventie

De kans op bosbrand is gering. Alle bosdelen zijn via de hoofd(bos)wegen snel en gemakkelijk bereikbaar.

Wel bestaat er kans op branduitbraak in de gebouwen. De toegangspoorten tot en de wegen naar de gebouwen worden hiertoe ten allen tijde open en berijdbaar gehouden voor voertuigen.

7.9. Open plekken

Open plekken zijn inherent aan het studiegebied. In de Engelse landschapsstijl werden graslanden en gazons toegepast om de ruimtelijke werking te versterken. Een afwisseling in het grasbeeld werd

nagestreefd door een strak gazon af te wisselen met hooiland. Hooilanden verhogen (door een grote diversiteit aan bloeiende planten) de visuele en ecologische waarde van het park.

De huidige graslanden blijven als open ruimten behouden, maar in de maai-frequentie en de beheerperiode wordt meer variatie gebracht waar dit mogelijk en verantwoord is. Te rigoureuus maaien heeft op de meeste soorten een (sterke) negatieve invloed, doordat de vegetatiestructuur genivelleerd wordt. Voor zowel de ontwikkeling van een bloemenrijke vegetatie als voor het behoud van een goede vlinderstand mag er maximaal één- à tweemaal per jaar gemaaid worden, met afvoer van het maaisel. Afvoer van het maaisel bij dit type van maaibeheer is belangrijk en noodzakelijk om een verschraling van het grasland te bekomen.

Het beheer van de open plekken wordt weergegeven op figuur 22a.

Volgende maaiperiodes en –frequenties zijn van toepassing in het park:

- 1x maaien per jaar (oktober)

De oeverzone aan de vijver moet 1x/jaar gemaaid worden (oktober) om te grote verruiging tegen te gaan, maar om toch een gevarieerde oevervegetatie toe te laten. Deze werkwijze belet dat het grasland als gazon tot aan de oever gemaaid wordt.

Bij een te sterke verruiging wordt 2x/jaar gemaaid, waarbij de 1^e maaibeurt in juni valt.

Het maaisel wordt afgevoerd.

Er mag geen plantenbestrijding noch bemesting plaatsvinden.

- 2x maaien/jaar met afvoer van het maaisel (tweede helft juni en tweede helft september-oktober)

De bedoeling is een bloemrijk grasland te ontwikkelen in het bestand V16/5 en onder de boomgaard V7/2. Langs de randzone van het grasland V14/16 en het bos V4/9 wordt een kleine zone eveneens 2x/ jaar gemaaid.

De maaiperiodes (tweede helft juni en tweede helft september-oktober) beogen een verschraling van de graslanden en een hogere bloemenrijkdom. Een tweede maaibeurt in september zorgt voor verdere verschraling. Om de laatbloeiende soorten ook de kans te geven om tot zaadvorming te komen (bv. havikskruiden), wordt er beter eind september – begin oktober gemaaid. Afhankelijk van de productie, die in de beginjaren hoog kan zijn, wordt meerdere malen per jaar gemaaid en kan ook reeds vroeger gestart worden met maaien (vanaf half-eind mei) tot een gewenste verschraling is bereikt. Zo kunnen kruiden en minder productieve grassen vroeger doorgroeien en wordt de hergroei van dominante grassen onderdrukt.

Langs de paden wordt evenwel een randzone van ca. 0.5-1 m als gazonbeheer gemaaid.

Langs de bosranden wordt er met gradiënten gewerkt door de randen van het gazon langs het bos minder intensief te maaien. Op deze manier ontstaat er een zoom kruidachtigen langs de bosrand, zoals nu reeds beperkt aanwezig is in de zones V20/2 en V20/3.

Het maaisel wordt afgevoerd.

Er mag geen plantenbestrijding noch bemesting plaatsvinden.

- gazonbeheer

Door regelmatig maaien - dit is wekelijks tot tweewekelijks van midden mei tot oktober - wordt een deel van de graslanden kort gehouden. De 1^e maaibeurt wordt verlaat tot midden mei om bloeiende voorjaarssoorten die aspectbepalend kunnen optreden zoals Kruipende boterbloem, Draadereprijs, Pinksterbloem en Madeliefje tot bloei te laten komen en meer kans te geven zaad te zetten.

Het maaisel wordt afgevoerd.

7.10. Gradiënten en (bos)randontwikkeling

De grenzen tussen bos en struweel en grasland zijn bijna overal scherp. Het park wordt bovendien geheel door bebouwing en verkeersinfrastructuur omsloten en de boszones zijn smal, waardoor de mogelijkheden voor bosrandontwikkeling en gradiënten beperkt zijn. De volgende mogelijkheden bieden zich aan:

Ruigtezones door aanpassing van het maaibeheer:

- Lokaal extensiever maaibeheer aan de randzones van het gazon (zie § 7.9.).
- Extensief maaibeheer van sommige graslanden (zie § 7.9.).

Aanleg en onderhoud van hagen: zie § 7.14.3.5.

Aanleg van parkbosranden: zie § 7.4.

7.11. Specifieke maatregelen ter bescherming van flora en fauna

7.11.1. Soortgericht beheer - fauna

7.11.1.1. Beheer van vleermuizenhabitats en holenbroedende vogelsoorten

Een vleermuisvriendelijk beheer richt zich op een voldoende aanbod van geschikte verblijfplaatsen, een goede voedselsituatie in het gebied en een goede ecologische verbinding tussen de verschillende (deel)leefgebieden.

Behoud, uitbreiding en herstel van geschikte verblijfplaatsen

Zowel de zomer- als de winterverblijfplaatsen van vleermuizen moeten aan bepaalde criteria voldoen. In het studiegebied spelen de volgende elementen een belangrijke rol voor vleermuizen:

- boomholten en –spleten evenals loszittende boomschors
- spouwmuren en muurspleten en –holten

Binnen het park bestaan de volgende mogelijkheden:

- het behoud van spleten en spouwen in de muren van het kasteel en de andere parkgebouwen

Met batdetectoronderzoek wordt nagegaan welke vleermuissoorten het kasteel en de parkgebouwen bewonen, waar deze zich bij voorkeur ophouden en langs welke weg de dieren zich toegang tot de gebouwen verschaffen. Bij herstel- of restauratiewerken aan gebouwen blijft een deel van de gaten en spleten in muren en tussen houtconstructies behouden, vooral daar waar dit niet nadelig is voor het gebouw. Dit gebeurt in eerste instantie op plaatsen waar zich vleermuizen ophouden, maar ook delen waar (nog) geen vleermuizen zijn vastgesteld worden op dezelfde wijze onderhouden.

- het behoud van holten en spleten in oude bomen

Holten en spleten in (loof)bomen bieden voor vleermuizen en vogels goede verblijfplaatsen. Ze worden in het studiegebied vaak gevonden in de parkbomen en oude boomgroepen. Het kappen van oude en dode loofbomen met holen wordt vermeden of zolang mogelijk uitgesteld. Indien het kappen

noodzakelijk is, wordt vooraf door zichtwaarneming en met behulp van cameradetectie nagegaan of al dan niet vleermuizen in de boom aanwezig zijn. Indien dit het geval is wordt de mogelijkheid bekeken om enkel de delen van de boom te kappen die een gevaar opleveren en blijft het gedeelte waarin de vleermuizen verblijven gevrijwaard. In het ergste geval wordt tot volledige kapping van de boom overgegaan op een ogenblik dat de boom niet door de vleermuizen wordt bewoond.

Van de huidige ijskelder (P59/1) dient de deur gerepareerd te worden. Regelmatige controle op beschadigingen of vandalisme dient op gepaste tijdstippen te gebeuren.

Behoud, uitbreiding en herstel van geschikte foerageerplekken

Door variatie van de park- en bosstructuur wordt een voor meerdere vleermuissoorten geschikt jachtterrein geschapen. Voor vleermuizen belangrijke elementen zijn een afwisseling in de leeftijdsopbouw, kruinsluiting en samenstelling van de bosbestanden, de ontwikkeling van een gevarieerde struiklaag, een afwisseling van open en halfopen plekken, structuur- en soortenrijke overgangsv egetaties en waterpartijen.

7.11.1.2. Beheer van insectenhabitats

De vegetatiestructuur bepaalt in ruime mate het microklimaat en dat is voor veel ongewervelden van essentieel belang. Veel soorten hebben een voorkeur voor een zekere mate van openheid van het landschap; weinig soorten houden van gesloten bossen en struwelen. Zoom- en overgangsv egetaties, open plekken en kruidrijk grasland krijgen de voorkeur. 's Winters overstaande planten bieden een ideale schuilplaats aan overwinterende insecten.

Het parkbeheer speelt op verschillende manieren in op een structuurvariatie ten voordele van insecten, nl. door:

- een gevarieerd en extensief maaibeheer (zie § 7.9.)
- een kleinschalig en structuurgericht bosbeheer (zie § 7.3.)
- de ontwikkeling van gradiënten (zie § 7.10.)

7.11.1.3. Wegvangen van eenden, konijnen en Karpers

Eenden vertrappelen de oevers en beschadigen de oevervegetatie; bovendien eutrofiëren hun uitwerpselen het water en de oevervegetatie of verstikken lokaal de grasmat. Hun aantal moet worden beperkt en schade moet waar mogelijk worden voorkomen. Dit kan door het verwijderen van de tamme en verwilderde dieren. In de vijver worden de Karpers verwijderd.

De overpopulatie konijnen dient op periodieke basis verwijderd te worden.

7.11.2. Soortgericht beheer – flora

7.11.2.1. Bestrijding/beperking van (invasieve) uitheemse plantensoorten

Voor de beheermethode verwijzen we naar § 7.5.5.

7.11.2.2. Muurvegetaties

Bij eventuele restauratie van muren moet rekening gehouden worden met het voorkomen van muurflora en wordt het behoud van bijzondere soorten en vestigingskansen prioritair gesteld (zachte restauratie). Alleen niet (potentieel) schadelijke muurvegetaties kunnen worden toegestaan. Typische

muurflora zijn o.m. varens en volgende plantensoorten (Ministerie LNV 1998): Donderkruid, Gele helmblom, Grote leeuwenbek, Klein glaskruid, Knolsteenbreek, Koningskaars, Liggend vetmuur, Moederkruid, Muurbloem, Muurhavikskruid, Muurleeuwenbek, Muurpeper, Muursla, Pijlscheefkelk, Plat beemdgras, Steenkruidkers, Stengelomvattend havikskruid en Stijf hardgras.

Aandachtspunten bij restauratie zijn:

- Muren of delen van muren die in goede staat zijn, worden ongemoeid gelaten. Deze kunnen alsnog gekoloniseerd worden. Kleine reparaties (bv. van voegen) worden enkel oppervlakkig en met gepaste materialen uitgevoerd (zie verder).
- Voor het voegen wordt gebruik gemaakt van een kalkrijke voegmortel en er wordt een diepe voeg behouden. Indien de voeg ongeveer 1 cm inspringt, vergroot de vestigingskans voor muurplanten aanzienlijk.
- Muurvegetaties behoeven in de meeste gevallen geen onderhoud. Enkel houtige gewassen moeten in een vroeg stadium verwijderd worden, omdat ze oude, vooral brokkelige muren kunnen aantasten.

7.11.2.3. Wegnemen van planten

Het wegnemen van planten, bijvoorbeeld voorjaarssoorten, dient gecontroleerd te worden. Het parkreglement dient daartoe op een aantal duidelijke plaatsen (nabij de ingangen) tevens te vermelden dat het beschadigen en of wegnemen van planten of plantendelen verboden is.

7.12. Dood hout en oude bomen

Functies

Wanneer al het dood hout uit een bos of park verwijderd wordt, raakt het boscysteem op termijn aanzienlijk verstoord. Dikke, nog overeind staande dode bomen bieden broedgelegenheid aan spechten en andere holenbroeders. Vleermuizen overwinteren en brengen jongen voort in boomholten. Omgevallen dode bomen raken rijk begroeid met mossen en paddestoelen en vormen een leefgebied voor veel soorten insecten.

Hoeveelheid

Binnen bossen kan het percentage dood hout ten opzichte van de totale biomassa tot 30% bedragen. Gezien het parkkarakter, wordt geopteerd voor een middelmatig hoog percentage aan dood hout in het oostelijk bosgedeelte. Dit komt overeen met 3 dode bomen van meer dan 30 cm diameter per ha bos (Jagers Op Akkerhuis *et al.* 2005).

Mogelijkheden in het park

Bij kapping (bijvoorbeeld ingeval van velling van gestorven, gevaar opleverende of storende bomen) blijft het zware kaphout in zijn geheel in het bos liggen, met de aantallen volgens de vooropgestelde hoeveelheid. Dit geldt ook ingeval van windworp. Vooral op plaatsen waar bomen niet zonder beschadiging van de bodem kunnen worden gekapt of waar een versneld verdwijnen van bomen ongewenst is, kunnen grote bomen als staand hout behouden blijven. Deze bomen worden op een duidelijke manier gemerkt, zodat bij de uitvoer van de kapwerkzaamheden een onderscheid kan gemaakt worden in bomen die als staand hout of bomen die als liggend dood hout moeten behouden blijven.

Het verdelen in draagbare moten die in het park achterblijven, mag niet gebeuren, aangezien deze achteraf door bezoekers in de waterpartijen of elders geworpen worden. De stammen moeten dus in hun geheel behouden blijven.

Omwille van het parkkarakter moet het esthetisch karakter mee in beschouwing worden genomen en dient men te vermijden dat dood hout een 'slordige' indruk geeft of de doorgang op paden belemmert. Bomen die op het pad gevallen zijn, worden daarom verwijderd. Het kleiner takhout moet afgevoerd worden.

Dood hout dat in de waterpartijen aanwezig is, wordt verwijderd.

7.13. Beheermaatregelen en richtlijnen m.b.t. de toegankelijkheid en recreatieve functie (figuur 22b)

7.13.1. Toegankelijkheid en onderhoud wegen

7.13.1.1. Paden

Voor de paden wordt een goede toegankelijkheid en begaanbaarheid nagestreefd. Natte paden moeten toegankelijk en begaanbaar blijven voor wandelaars, rolstoelgebruikers kinderwagens, e.d..

Alle paden worden onderhouden volgens hun specifieke hiërarchie. Herstellingen dienen te gebeuren met zand of houtsnippers indien het om onverharde paden gaat van derde categorie (tertiair pad). Dit geldt in het bijzonder voor de paden doorheen de bossen en de boomgaard, die met houtsnippers bedekt worden. De halfverharde paden (primaire en secundaire paden) worden met het gepaste halfverhardingsmateriaal hersteld. Het pad aan de inkom van de Stationsstraat wordt hersteld (ligt met plassen na regen) en toegankelijker gemaakt aan de ingang voor rolstoelpatiënten (momenteel is een klein niveauverschil aanwezig t.h.v. de overgang kassei-dolomietverharding). De halfverharding van het pad blijft evenwel in dolomiet.

Om de strakke aflijning van de paden te verminderen, worden de boordstenen weggenomen.

Gezien sommige paden na deze ingreep nog vrij strak aandoen (deels als gevolg van de aanleg in de jaren '80), zal een geringe wijziging in het verloop (glooiing) van het pad gebeuren. Dit gebeurt op 2 plaatsen langs de vijver (zie figuur 22b). Het pad wordt hier enkele meters van de vijver verwijderd. Ook de zitbanken en andere infrastructuur (vuilnisbakken) worden mee verplaatst. Ook het pad langs de pompmolen wordt meer glooiend aangepast. Het parallel pad langs de vijver verdwijnt gedeeltelijk. De padenstructuur in de rozentuin wordt aangepast volgens het ontwerp (zie figuur 23b).

Paden die als niet meer noodzakelijk geacht worden, worden opgeheven. Aangezien er een dubbel pad t.h.v. het pompmolentje loopt, wordt dit opgeheven. Ook een dubbel, parallel en weinig gebruikt pad tussen de bosgedeelten V4/6 en V4/7 wordt opgeheven.

In uitvoering van het Decreet van 21 december houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten kunnen vanaf 2005 geen herbiciden meer worden gebruikt.

Voor het bestrijden van onkruid kan gebruik worden gemaakt van onkruidbranders die de vegetatie verschroeien. Dit systeem werkt op propaan gas en kan ook worden toegepast op met dolomiet of andere steenslag verharde wandelpaden. Drie tot vier behandelingen per jaar - zes- tot achtwekelijks vanaf mei-juni - volstaan doorgaans om de paden onkruidvrij te houden.

Het gebruik van ontdooiingsproducten wordt eveneens afgeraden.

7.13.1.2. Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor het publiek en toegankelijk voor wandelaars. Fietsers en auto's zijn niet toegelaten.

De openingsuren van het park worden aangepast alnaargelang de verandering van zomer- en winteruur. Deze openingsuren laten toe dat de bezoekers het park 's avonds langer in de winter kunnen

bezoeken. De openingsuren worden 's avonds in de wintermaanden verlaat tot 19u en in de zomermaanden tot 22u:

April-oktober: 9-22u

November-maart: 9-19u

Nieuwe aanplantingen kunnen pas betreden worden na de ontwikkeling van de aanplant tot meer volgroeid bos. Dit kan na ca. 5 jaar om vertrapping van de jonge planten te voorkomen. Tot dan worden de jonge aanplanten tijdelijk afgesloten.

7.13.2. Parkeren

De recreant kan zijn voertuig achterlaten op de parkeerplaatsen aan de rand van het park. Het parkeren in de buurt van het park is betalend.

Een gratis parking in de nabijheid van het park bevindt zich nabij het stadhuis en aan de ingang van de M. Windelsstraat.

Extra parkeermogelijkheden voor gehandicapten zijn aanwezig in de buurt en op de Markt.

Fietsers kunnen hun fiets achterlaten aan de fietsenstallingen ter hoogte van de 4 ingangen.

De huidige fietsenstallingen worden vervangen door een landschappelijk beter passende infrastructuur. Bijkomende inkadering aan de inkom van de Stationsstraat gebeurt met een lage Taxushaag (zie § 7.14.4.2.)

Om de inkom aan de Stationsstraat beter te visualiseren wordt 1 parkeerplaats voor auto's in de Stationsstraat ter hoogte van het hekken verwijderd en vrij gelaten.

7.13.3. Recreatieve infrastructuur (figuur 22b)

7.13.3.1. Speeltuin

De speeltuin blijft behouden als speeltuin. De speeltuigen worden wel verplaatst naar een nieuw in te richten zone t.h.v. de huidige rozentuin.

De speeltoestellen moeten gebruikt worden overeenkomstig de functie waartoe ze zijn ingericht, teneinde abnormale slijtage of beschadiging te vermijden.

De speeltuigen worden zoals wettelijk verplicht regelmatig gecontroleerd op veiligheid, beschadigingen en het goed functioneren ervan.

7.13.3.2. Zitbanken en vuilnisbakken

Alle zitbanken worden regelmatig onderhouden en gecontroleerd op beschadigingen. Bij noodzakelijke vervanging van de zitbanken worden alle oude zitbanken tegelijkertijd verwijderd en vervangen door eenzelfde type zitbank om eenheid te creëren. De stijl van de zitbanken kadert in een globale visie op het stads- en parkmeubilair en dient te passen in de parkomgeving.

Op bepaalde plaatsen worden zitbanken verplaatst. Dit hangt deels samen met de verlegging van enkele paden, waarbij de zitbanken mee verplaatst worden. Ook nabij de pompmolen en de rozen- en speeltuin worden zitbanken verplaatst.

De vuilnisbakken worden regelmatig onderhouden en gecontroleerd op beschadigingen. Het ledigen van de vuilnisbakken gebeurt op regelmatige tijdstippen te voet. Hiervoor is het gebruik van gemotoriseerd vervoer niet toegelaten. Bij vervanging van de vuilnisbakken wordt eveneens gestreefd naar uniformiteit.

7.13.3.3. Picknickplaatsen

Na omzetting van het grasland V16/5 naar hooiland wordt de hier gesitueerde picknickplaats omwille van de beperkte toegankelijkheid naar het speelplein verplaatst.

7.13.3.4. Verlichting

De hoge verlichtingsspots (P61/46, P61/59, P61/67) nabij de speeltuin zijn landschappelijk storend en veroorzaken veel lichthinder. Er wordt gezocht naar een alternatieve, veilige verlichting.

De kerstverlichting die in de bomen en op sommige bruggen hangt, verroest na verloop van tijd. Ook bij de herstelling of het onderhoud van de bruggen vormt de verlichting een probleem, omdat deze hier permanent hangt. Voorgesteld wordt om de verlichting na de feestperiode te verwijderen en nadien terug op te hangen voor de feestperiode.

7.13.3.5. Openbare toiletten

De openbare toiletten bevinden zich in de gebouwen V31/6 en V31/10. Er wordt voor een goed onderhoud van de toiletten gezorgd.

7.13.4. Informatieve en educatieve voorzieningen

7.13.4.1. Algemene infoborden

Om de toegankelijkheid te regelen en duidelijk te maken aan recreanten en bezoekers, worden aan de 4 officiële ingangen de verouderde infoborden (P61/3, P61/34, P61/116 en P61/150) vervangen door nieuwe. Het bord P61/5 aan de ingang van de Stationsstraat wordt verwijderd.

Alle bebording wordt in een uniforme huisstijl uitgevoerd. Ze moeten uitgevoerd zijn in vandalismebestendige materialen. Ze moeten tevens duidelijk zijn, maar niet te opzichtig in het parklandschap.

Er komen bijkomende aanduidingen waar de openbare toiletten zich bevinden.

7.13.4.2. Educatieve voorzieningen

De intrinsieke waarden van het gebied (landschappelijk, cultuurhistorisch, natuurwetenschappelijk en esthetisch) bieden op zich al voldoende educatieve elementen, maar zowel individuele bezoekers als bezoekersgroepen zouden met een gepast aanbod aan educatieve middelen het gebied intenser kunnen beleven. Volgende voorzieningen kunnen worden uitgebouwd:

- *Natuurleerpad*: Uitgestippeld wandelpad, bewegwijzerd en beschreven in een begeleidende brochure, die informatie levert over natuur en landschap in het gebied en stilstaat bij bijzondere natuur- en landschapselementen. Het concept wordt dermate uitgebouwd dat het ook door gidsen bruikbaar is. Hiertoe kunnen ook bij bijzondere bomen naambordjes geplaatst worden.
- *Historische belevingsroute*: Dergelijke route richt zich op de historische elementen en concentreert zich rond de historische gebouwen en het park. Het concept volgt dat van het hiervoor beschreven natuurleerpad. Het kan ook verder worden uitgebreid door het geheel van de kasteelsite erbij te betrekken en specifieke delen die in de regel ontoegankelijk zijn op specifieke momenten (bv. Open Monumentendag, Dag van het Park of enkele dagen per jaar) open te stellen, al dan niet onder begeleiding.

7.13.5. Organisatie van manifestaties en activiteiten in het park

Het park kent een sterke recreatieve druk, met name:

- geleide wandelingen
- spel- en andere activiteiten scholen
- concerten
- culturele en educatieve activiteiten
- activiteiten jeugdbewegingen
- ontmoetingsplaats
- evenementen

Het betreden van de gazons en bossen voor o.m. spelactiviteiten kan toegelaten worden.

Nieuwe bosaanplanten zijn toegankelijk na een periode van ca. 5 jaar na de aanlegfase, om ontwikkeling van het bos mogelijk te maken. Het bos kan een speelfunctie hebben, mits de basisfunctie van het bos niet geschaad wordt en mits er hiervan opvolging gebeurt.

Ter hoogte van de speeltuin mogen geen andere sport- of spelactiviteiten uitgevoerd worden dan deze enkel met betrekking tot de speeltoestellen; dit om conflictsituaties met de spelende kinderen te vermijden.

Alle activiteiten in het park dienen rekening te houden met de draagkracht van het park. Dit houdt in dat de activiteiten geen negatieve invloed op de parkwaarden mogen uitoefenen. Er dient dus een afstemming te zijn tussen de natuur-, educatieve en sociaal-culturele activiteiten. Randvoorwaarden bij het gebruik van het park zijn o.m.:

- geen auto- en fietsverkeer in het park
- geen geluidsoverlast, tenzij met goedkeuring van het schepencollege
- geen beschadiging van habitats (graslanden, bossen, vijver, plantsoenen, wegen, ...)

Alle activiteiten en evenementen in het park zijn onderworpen aan de voorafgaandelijke toestemming van het College van Burgemeester en Schepenen.

Om de negatieve effecten van de ijspiste op het grasland V16/2 en de jaarlijks weerkerende noodzaak tot doorzaai van het grasland op te lossen of te milderen, bestaan er verschillende oplossingen. Een mogelijkheid is het aanleggen van kunstgras met behoud van de ijspiste in het park t.h.v. het grasland V16/2. Op deze manier wordt het uiterlijk als grasland behouden, maar ontstaan er geen negatieve effecten van de ijspiste op het visueel beeld van het grasland na het verwijderen van de ijspiste. Een andere mogelijkheid bestaat erin om de ijspiste buiten het park te lokaliseren. Een mogelijke locatie is 'De Stadionvijvers', het park nabij het winkelcentrum het 'Pand'. Argumenten zijn:

- in de nabijheid van het park en het centrum
- nabij (gratis) parkeerplaatsen
- vlot bereikbaar (ook naar hulpdiensten)
- mogelijkheid tot plaatsen van bijkomende infrastructuur (stalletjes, tijdelijke verlichting op de vijver, ...)

Een werkgroep die een objectieve discussie en evaluatie voert, wordt opgericht.

7.13.6. Sensibilisering

Er wordt ruim aandacht besteed aan de sensibilisering van de parkbezoekers omtrent de beheerprincipes en de regelgeving van het park.

De bevolking zal op de hoogte gebracht worden over het beheerplan en de reglementering in het park.

Sensibilisering omtrent het parkgebruik

Om te bekomen dat de bezoeker of recreant de wetgeving terzake respecteert, is het noodzakelijk dat hij deze wetgeving en de basisprincipes ervan kent.

Zowel tijdelijke als zich regelmatig herhalende acties kunnen de aandacht vestigen op specifieke problemen omtrent:

- deponie van zwerfvuil en achterlaten van afval
- (on)vrijwillige beschadiging van bomen en andere parkelementen

Sensibilisering omtrent het parkbeheer

Er worden ook inspanningen geleverd om informatie te verstrekken omtrent het gevoerde beheer, vooral omtrent maatregelen die wrevel kunnen opwekken of tot misverstanden en onbegrip kunnen leiden. Volgende aandachtspunten kunnen aan bod komen:

- doel en nut van bladeren in het park;
- het inbrengen van structurelementen in het bos;
- het kappen van bomen voor verjonging van het park of voor open plekken;
- het gewijzigde graslandbeheer;
- dood hout.

Instrumenten om het bewustzijn dienaangaande bij de bevolking te verhogen zijn:

- folders en affiches;
- stedelijk informatieblad;
- website;
- tentoonstellingen;
- geleide wandelingen;
- deelname aan specifieke activiteiten bv. 'Open monumentendag' en 'Dag van het Park';
- informatieavonden en -dagen over specifieke onderwerpen.

In een aantal gevallen kan worden samengewerkt met scholen, jeugd- en natuurverenigingen, e.d..

7.14. Beheermaatregelen en richtlijnen m.b.t. cultuurhistorische kenmerken (figuur 22c)

7.14.1. Algemeen

In het kader van de cultuurhistorische waarden in het studiegebied, worden een aantal beheermaatregelen uitgevoerd. Het betreft het:

- Herstel van de zichtassen
- Behoud van een (half)open parkachtige structuur
- Behoud, beheer en verjonging van de solitaire parkbomen
- Herstel van de boomgaard

7.14.1.1. Herstel van de zichtassen

Oorspronkelijk zorgden zichten voor openheid, doorzicht en luchtigheid in het park en daarmee voor interne samenhang. Op verschillende plaatsen zijn ondertussen de zichten dichtgegroeid (door natuurlijke evolutie en aanplant van bomen). Hierdoor verdwenen beeldbepalende parkelementen geheel of gedeeltelijk en/of werd het parkbeeld gewijzigd. Volgende belangrijke zichtassen worden hersteld (zie § 7.5.5.):

- de zichtas vanaf de vijver naar het kasteel door kap van bomen en struweel: Zwarte els (bomen P56/9-12), Boswilg (P56/17), Japanse kerselaar (P56/16) en Sneeuwbes (L37/29).
- de zichtas vanaf het grasland V14/18 naar het kasteel over de boogbrug: Periodieke kap van struweel op de oever.

7.14.1.2. Behoud van een (half)open parkachtige structuur

Het beheer van de open en halfopen terreindelen van het gebied is gericht op het behouden en waar mogelijk verhogen van de esthetische waarde ervan. Daarvoor wordt een deel van de grasvelden beheerd als gazon en een ander deel als hooiland (zie § 7.9.). De differentiatie in het graslandbeheer moet zowel de aantrekkelijkheid als de natuurwaarde van het park verhogen. Bovendien worden doorkijken gecreëerd naar de kasteelvijver door een periodiek hakhoutbeheer van het struweel langs de oevers uit te voeren (zie 7.5. en 7.14.1.1.).

7.14.1.3. Behoud, beheer en verjonging solitaire parkbomen

Behoud solitaire parkbomen

In de tuinruimten rond het kasteel, in de graslanden en in de parkbosranden bevinden zich specifieke parkbomen en bomengroepen. Het zijn belangrijke bomen voor de herkenbaarheid van de parkaanleg en het –concept. In de Engelse landschapsstijl werd de seizoensbeleving bovendien gedramatiseerd, door de boomgroepen zodanig samen te stellen dat er in ieder seizoen sprake was van een bijzonder beeld. De bomen zijn dus belangrijk door hun vorm, bloei en bladkleur.

Gezien het belang van de solitaire parkbomen in het park, worden ze behouden en gecontroleerd op hun gezondheidstoestand.

Verjonging parkbomen

Om het parkkarakter in de toekomst te behouden, moet een verjonging van de parkbomen gebeuren. Verjonging van de parkbomen gebeurt *bij aftakeling of afsterven van bomen in de toekomst*; deze worden gekapt. Nieuwe exemplaren worden aangeplant op dezelfde plaats van de gekapte exemplaren. De bomen die op korte termijn gekapt moeten worden (weergegeven in § 7.5.5) worden niet vervangen, aangezien het hier om exemplaren gaat die het landschappelijk aspect storen.

Bij de keuze van aanplant van nieuwe soorten gelden volgende randvoorwaarden:

1. *De soort is verdwenen uit het park en was betekenisvol voor het parkconcept*

Vanuit historisch standpunt is het interessant om de bomen die vroeger in het park voorkwamen en die door hun vorm of bladkleur betekenisvol zijn voor een gedifferentieerd parkconcept, terug aan te planten op voorwaarde dat de groeiomstandigheden geschikt zijn.

2. *De soort is typisch voor het parkconcept van de 2^e helft van de 19^e eeuw*

Criterium bij de keuze van deze soorten is het feit dat de soorten typisch waren bij de aanleg van parken in de 19^e eeuw (Engelse landschapsstijl). Een lijst van soorten die voorkwamen in deze periode, wordt gegeven in bijlage 6.

Bij het kappen van bomen in de parkzone zal er dus bij iedere verdwijning (met uitzondering van de op korte termijn te kappen bomen) een nieuwe boom aangeplant worden. Voor eerder bijzondere en weinig in het park voorkomende soorten wordt dan met dezelfde soort vervangen. Algemene, banale soorten kunnen door een eerder bijzondere boom vervangen worden.

Bij de keuze van de mogelijke nieuwe standplaatsen wordt echter rekening gehouden met:

- het behoud van de zichtassen;
- de standplaatsvereisten van een soort;
- de uiterlijke kenmerken en eigenschappen (vorm, bladkleur, bloei, ...);
- de landschappelijke en esthetische waarde.

Enkele soorten die in aanmerking komen voor aanplant zijn (de lijst is niet-limitatief):

- Zwarte walnoot (*Juglans nigra*)
- Rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea')
- Amberboom (*Liquidambar styraciflua*)

- Vleugelnoot (*Pterocarya fraxinifolia*)
- Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*)
- Douglasspar (*Pseudotsuga menziesii*)
- Hartbladige els (*Alnus cordata*)
- Krimlinde (*Tilia euchlora*)
- Toverhazelaar (*Hamamelis japonica*)

...

Deze soorten hebben bijzondere landschapsesthetische kenmerken, en passen daarom in de parkaanleg.

Op 2 plaatsen in het gazon V16/3 kunnen 2 parkbomen op korte termijn aangeplant worden. Aanplant van deze bomen zorgt voor een betere geleiding van de zichten over het grasland.

Ter vervanging van de omgewaaide Treurwilg P56/13 langs de vijver kan ernaast een jonge (reeds aangeplante) *Taxodium* geplant worden.

Beheer parkbomen

Het beheer van de parkbomen wordt verduidelijkt in § 7.5.4.

7.14.1.4. Herstel van de boomgaard

De bestaande boomgaard V7/2 wordt verder opgeplant met hoogstammige fruitbomen. Er dient de voorkeur gegeven te worden aan oude Vlaamse fruitrassen (advies Nationale Boomgaardenstichting). De dode of niet meer vruchtdragende bomen kunnen blijven staan indien ze geen ziektedrager zijn en zodanig de aanpalende bomen kunnen besmetten.

7.14.2. Beheermaatregelen gebouwenpatrimonium

7.14.2.1. Restauratie/onderhoud van gebouwen (figuur 22c)

Zowel op korte als op lange termijn moet het gebouwenpatrimonium onderhouden, hersteld en bewaard blijven.

Verder moet het koetshuis (V31/3) op korte tot middellange termijn hersteld en behouden worden. Na herstel zou het koetshuis als tentoonstellingsruimte gebruikt worden. Momenteel wordt het echter als schaft- en stockeerlokaal voor de groenarbeiders van het park gebruikt. Een nieuw gebouw voor de groenarbeiders kan gebouwd worden tegen de muur aan de inkom aan de M. Windelsstraat.

Het toiletgebouw V31/10 wordt landschappelijk ingepast door het schilderen van de dakgoot in het blauw (analoge blauwe kleur als de rest van het gebouw).

Om verdere degradatie van de gebouwen tijdig op te sporen, dient een controle van het gebouwenpatrimonium om de 2 jaar plaats te vinden. De niet-beschermden gebouwen worden opgenomen in het algemene onderhoudsplan van het stadspatrimonium.

Voor het behoud en herstel van het gebouwenpatrimonium kan gebruik worden gemaakt van de premies voor restauratie en onderhoud van beschermden monumenten. Dit wordt in afzonderlijke procedures behandeld, die geen onderdeel uitmaken van deze studie.

7.14.2.2. Verwijdering van gebouwen (figuur 22c)

Het vervallen gebouw V31/15 nabij de ingang Markt wordt afgebroken.

Het tuinhuis naast het kasteel wordt eveneens verwijderd.

Gezien de vervallen toestand van het gebouw V13/9 (pottenstal) en de noodzaak tot de bouw van een nieuw gebouw voor de arbeiders van de groendienst op deze plaats, kan het gebouwtje afgebroken worden.

7.14.3. Beheermaatregelen parkconstructies (figuur 22c)

Als algemene regel geldt dat de parkconstructies driejaarlijks worden gecontroleerd om op lange termijn het behoud te verzekeren en een snel en regelmatig herstel van beschadigingen te garanderen. Op korte termijn kan een diagnosesnota die inzicht geeft in de technische en fysische problemen van de constructie in kwestie opgesteld worden; ze interpreteert de gebreken inzake de aard en toestand van funderingen, stabiliteit, constructie, metselwerk, voegwerk, gevelafwerking, dakbedekking, e.d.. Het kan ook de hoogdringendheid aangeven en richtlijnen aandragen voor opvolging en onderhoud.

7.14.3.1. Beelden (figuur 22c)

Op lange termijn is er een behoud, onderhoud en eventueel herstel van de beelden noodzakelijk. Het regulier onderhoud omhelst het vrijstellen en verwijdering van eventuele begroeiing van de beelden.

7.14.3.2. Poorten en hekkens (figuur 22c)

Poorten en hekkens worden op reguliere basis onderhouden; metalen hekkens moeten regelmatig een schilderbeurt krijgen. Een grondig bouwfysisch onderzoek moet de restauratie van de poorten en hekkens voorafgaan.

Voor de uitvoering der werken moet een bestek ter goedkeuring aan RO-Vlaanderen, Afdeling Onroerend Erfgoed worden voorgelegd.

7.14.3.3. Bruggen en constructies (figuur 22c)

Op lange termijn is er een behoud, onderhoud en eventueel herstel van de bruggen en bijhorende constructies noodzakelijk.

Het bakstenen brughoofd van de brug P61/125 dient op korte termijn hersteld te worden. Van de brug P61/86 wordt de Klimop op de zuidzijde verwijderd.

Een grondig bouwfysisch onderzoek moet de restauratie van de brug voorafgaan. Voor de uitvoering der werken moet een bestek ter goedkeuring aan RO-Vlaanderen, Afdeling Onroerend Erfgoed worden voorgelegd.

7.14.3.4. Muren

De muren die tot het park behoren moeten op termijn behouden worden.

Van de zuidwestzijde van de moestuinmuur (L55/11) moet alle muurbegroeiing verwijderd worden, m.u.v. de Blauwe regen. De muur kan nadien beplant worden met een druivelaar. Regelmatige snoei zorgt voor het behoud van de herkenbaarheid van de muur.

De noordoostzijde van de moestuinmuur wordt beplant met leifruit. Op deze manier wordt de functie van de boomgaard verder uitgebreid.

7.14.4. Beheermaatregelen tuinruimten (figuur 22d)

7.14.4.1. Onderhoud hagen

Alle hagen en snoeivormen worden tijdig geschoren; tenminste eenmaal per jaar (juni), bij voorkeur tweemaal (een tweede maal in augustus-september) bij Buxus.

7.14.4.2. Aanleg hagen

Langs de ingang van de Stationsstraat wordt langs beide zijden van het pad een Taxushaagje aangelegd. Op deze manier wordt het zicht beter geleid en worden de fietsenstallingen beter ingekaderd.

Langs de Gaverbeek wordt aan de binnenzijde van de afsluiting een Meidoornhaag aangeplant. De hoogte van de haag is dezelfde als de hoogte van de afsluiting. De haag wordt aan de binnenzijde van het park en tegen de afsluiting geplant, zodanig dat de binnenzijde vanuit het park kan geschoren worden en de buitenzijde vanaf de berm langs de Gaverbeek.

Door de hagen in de beginfase te vervlechten en daarna een- à tweemaal per jaar te scheren, ontstaat een dicht verweven scherm. Uitval wordt met nieuwe planten ingeboet.

7.14.4.3. Onderhoud van plantsoenen

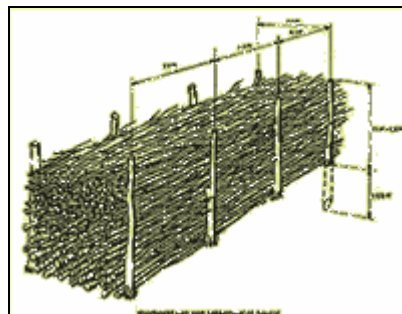
Voor het onderhoud van de plantsoenen wordt gestreefd naar een lage onderhoudsinspanning door te werken met bodembedekkers. Na de aanplant wordt onkruid manueel verwijderd. Na dichtgroeien van de bodembedekkers wordt niet meer geschoffeld, tenzij storende, hoge onkruiden zoals Brandnetel of Akkerdistel optreden..

7.14.4.4. Verwijderen snoeiafval-grasmaaisel-bladeren

Snoeiafval

Toekomstig snoeiafval en klein takkenhout moet binnen een termijn van 2 weken verwijderd worden uit het park en eventueel tijdelijk gedeponeerd worden in het groendepot binnen het park (V31/11). Dit voorkomt een 'slordige' indruk en vermijdt tevens dat bezoekers het klein hout in de waterpartijen of elders werpen. Het tijdelijk groendepot wordt beter ingekaderd met een takkenwal (zie afbeelding 24).

Afbeelding 24. Takkenwal.

Grasmaaisel

Het grasmaaisel van de gazons wordt verwijderd en tijdelijk gedeponeerd in het groendepot V31/11. Nadien wordt het afgevoerd.

Bladeren

Bladeren blijven in het bos en onder heesters. De bladeren op gazons worden 2 à 3 maal tijdens de herfst- en winterperiode (november-januari) verwijderd. Paden worden op regelmatige tijdstippen van bladeren ontdaan.

7.14.5. Heraanleg parkgedeelten (figuur 22a, figuren 23a/b)

Het gaat hier om zones die heraangelegd worden, omdat deze landschappelijk niet ingepast zijn. Een heraanleg van deze parkgedeelten zorgt voor een beter visueel en landschappelijk beeld.

Volgende zones zijn van toepassing:

- de zone t.h.v. de inkom aan de M. Windelsstraat
- de inkom aan de Markt
- de zone rond de pompmolen

Zone t.h.v. de inkom aan de M. Windelsstraat (zie figuur 23b)

Ter hoogte van de M. Windelsstraat betreft het een gedeeltelijke bebossing van de hondenweide V16/1 en de boomgaard V7/1. De bebossing gebeurt met inheemse soorten (Zomereik, Gewone es, Meidoorn, Sleedoorn, Vogelkers, ...). De bestaande fruitbomen in de boomgaard V7/1 worden behouden. Langs de zijde van het pad wordt een gazon aangelegd. Deze zone kan dienen als vrije zone voor honden. Een deel van de bestaande hagen en de draadafsluiting worden verwijderd.

De inkom kan beter ingekaderd worden door de aanplant van een bomenrij; dit geeft het effect van een dreef, evenwel langs 1 zijde van de straat. Daarnaast kan ook een andere indeling van de parkeerstroken gemaakt worden zonder verlies van parkeerplaatsen.

Om het majestueus karakter van de inkom te benadrukken, wordt een hogere, smeedijzeren poort voorzien.

Een mogelijke locatie voor de groendienst kan in deze zone ingericht worden, meer bepaald tegen de muur waar zich nu het vervallen gebouw V31/9 bevindt.

Samenhangend met de herinrichting van de inkom en omgeving wordt een nieuw ontwerp voorgesteld voor de huidige rozen- en speeltuin (figuur 23b). De geometrische beplantings- en padenstructuur wordt vervangen door een beter passende beplanting en paden met golvende lijnen, zoals kenmerkend is voor de Engelse landschapstijl. De speeltuin wordt in deze zone meer zuidelijker verplaatst. Langs de zuidzijde van de muur wordt een vlindervriendelijke border aangelegd met vaste planten, die vlinders en andere insecten aantrekken. Langs de meest westelijke zijde wordt een moestuin voorzien. Hier kunnen oude groenten zoals warmoes, kardoen, rammenas of andere soorten geteeld worden. Belangrijk is evenwel de educatieve functie van deze zone. Tijdens geleide wandelingen kan halt gehouden worden en uitleg gegeven over de functie en verschillende aanwezige planten, groenten- en fruitsoorten. Hiertoe wordt ook een educatief bord geplaatst langs het nieuw aan te leggen wandelpad. Om deze functie te versterken, kan een vlinder- en insectenkast geplaatst worden tegen de muur (zie figuur 25). Ook kunnen gaten voorzien worden in de muur voor bijen.

Langs het pad worden zitbanken voorzien, evenals een picknicktafel en banken.

Afbeelding 25. Voorbeeld van een insectenkast (solitaire bijenkast en schuilkast voor vlinders).

Inkom aan de Markt

De inkom ter hoogte van de Markt oogt vrij strak door de aanwezigheid van Laurierkers langs beide zijden van het pad (bestanden V13/8 en V13/9). Delen van de Laurierkers in beide bestanden worden verwijderd en vervangen door een gemengde beplanting met houtige soorten als Sleedoorn, Meidoorn, Hulst, Taxus of sierstruiken. De bestaande solitaire bomen worden behouden.

De fietsenstalling aan de inkom wordt vervangen door een esthetisch mooier ogende constructie.

Het pad in kiezel wordt vervangen door een halfverharding van dolomiet. Ter hoogte van de splitsing met het bospad wordt de verharding verwijderd en het pad smaller gemaakt.

Pompmolen

Om de pompmolen meer te integreren in de parkbeleving, wordt het padennetwerk rond de pompmolen licht gewijzigd. Er wordt geopteerd voor 1 pad dat langs de pompmolen loopt. Het pad langs de vijver wordt hierbij opgeheven. In dit kader wordt het struweel van Kornoelje (V13/6) verwijderd, zodat de pompmolen meer zichtbaar wordt. In de nabijheid van de pompmolen worden zitbanken en een vuilnisbak voorzien. Van hieruit heeft men immers een mooi zicht over het water naar het kasteel (zichtas).

7.14.6. Beheermaatregelen waterpartijen (figuur 22d)

Water vormt een opvallend parkelement. In het tuinontwerp van het park kreeg het een belangrijke rol toegewezen. Water- en moerasplanten in en langsheen de vijvers vormen als begeleidende begroeiing een waardevol onderdeel ervan. Maatregelen worden genomen om deze aspecten te onderhouden en te herstellen.

7.14.6.1. Verwijderen kunststof oeververdediging en palen

Als maatregel wordt voor een natuurlijke oeverrand gekozen. Hiervoor worden de kunststof oeververdediging en de houten palen verwijderd over de volledige lengte van de vijver.

Alleen langs de zijde van de pompmolen blijft de kunststof bekleding bestaan om de stabiliteit van de oever te verzekeren.

7.14.6.2. Aanleg moeraszone

In de Engelse landschapsstijl speelt water een belangrijke rol. Het zicht op het water moest vrij zijn. Toch kunnen oeverplanten een waardevolle aanvulling zijn op het ruimtelijk beeld en de ontwikkeling van de natuurwaarden. Bovendien zorgt een oevervegetatie voor minder inwaai van bladeren in het water.

Het aanleggen van een uitgestrekte ecologische oevervegetatie is in het park evenwel niet mogelijk, gezien de beperkte ruimte. Toch kan langs de bestaande Rietzone (V20/4) een beperkte moeraszone aangelegd worden door de oever af te schuiven, zodat een lagere, zachthellende zone ontstaat. Verdere ontwikkeling (moerasplanten) gebeurt spontaan.

De praktische uitvoering kan wel problemen opleveren, aangezien de locatie moeilijk bereikbaar is. Vooral de afvoer van de uitgegraven grond kan moeilijk zijn, vermits het gebied enkel via smalle bruggen toegankelijk is.

7.14.6.3. Herstel bakstenen oeververdediging

De bakstenen oeververdediging L56/2 is ter hoogte van de vijverzone op 1 plaats in slechte staat. Op korte termijn dient deze hersteld te worden.

Voor de uitvoering der werken moet een bestek ter goedkeuring aan het RO-Vlaanderen, Afdeling Onroerend Erfgoed worden voorgelegd.

7.14.6.4. Ruimingen van waterpartijen

Periodieke ruimingen van de waterpartijen moeten verlanding tegengaan.

De vijver wordt ongeveer om de 10 à 15 jaar machinaal geruimd. De ruiming van de vijver dient niet op korte termijn te gebeuren, gezien de recente ruiming van de vijver. De smallere delen V30/2 en V30/3 worden frequenter geruimd. Dit kan machinaal gebeuren met daartoe aangepaste machines (zie afbeelding 26, lichte machine met korfmaaier). Door gebruik te maken van dergelijke machines wordt een minimum aan bodembeschadiging toegebracht (geringe bandendruk, smal schouwpad) en kan toch vanaf de oever gewerkt worden.

Een alternatief op reductie van organisch materiaal, is slibreductie, waarbij door toevoeging van bacteriënpreparaten het organisch materiaal en de nutriënten in de vijver gereduceerd wordt. Dit kan tussentijds tussen 2 ruimingen toegepast worden.

Bij het beheer moet met het behoud van de amfibieën- en vissenfauna rekening worden gehouden. De ruiming gebeurt het best tussen oktober en december.

Een tijdelijke stockeerplaats voor het slib is t.h.v. de inkom aan de Keukeldam op het gazon V16/4. Deze zone is dicht bij de vijver en gemakkelijk bereikbaar voor afvoer.

Afbeelding 26. Voorbeeld van machine met korfmaaier voor slibverwijdering uit waterpartijen.

7.14.6.4.1. Functioneren vijverconstructies

Alle vijverconstructies zoals de fontein in de kasteelvijver worden regelmatig op hun goede werking gecontroleerd. Dit gebeurt volgens noodzaak (bv. bij niet-functionering of probleem), maar minstens jaarlijks.

7.14.6.4.2. Afvangen dieren

Voor de ontwikkeling van een betere oever- en watervegetatie worden de tamme eenden en Karpers weggevangen. Deze zorgen voor een grotere eutrofiëring, vertroebeling, e.d. van het water.

7.15. Werken die de biotische of abiotische toestand wijzigen

7.15.1. Periodiek onderhoud van de waterpartijen

De meeste waterpartijen in parken zijn onderhevig aan verlanding o.m. door bladval. Dit brengt op langere termijn een ophoging van strooisel teweeg waardoor aanslibbing, verzuring en zuurstoftekort in het water kunnen optreden. Daarom is het nodig om periodiek de rottende sliblaag en het organisch materiaal (bladeren) uit de vijver te halen of slibreductie toe te passen (zie § 7.14.6.4.).

7.15.2. Aanleg van een moeraszone

De aanleg van een moeraszone gebeurt langs de oever van de vijver en in een gedeelte van het grasland V16/5 (zie § 7.14.6.2.).

7.16. Planning van de beheerwerken

Tabel 19 geeft een overzicht van de beheerwerken die over een periode van 20 jaar zullen worden uitgevoerd. Voor een specificatie van het kapbeheer wordt verwezen naar hoofdstuk 7.6. (tabel 18).

Voor de praktijktechnische uitwerking van de geplande acties zal gewerkt worden aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Op basis van ervaringen tijdens de uitvoering van de verschillende opties, kunnen aanpassingen aan doelstellingen, richtlijnen of uitvoeringstermijnen of -tijdstippen wenselijk of zelfs noodzakelijk zijn. In voorkomend geval wordt een gezonde flexibiliteit aangehouden waarbij aanpassingen kunnen worden opgenomen.

Tabel 19

Overzicht van de beheerwerken (over een periode van 20 jaar).

Parkelement	Beheerhandelingen	Paragraaf	Figuurnr.	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
				08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
	Gebouwenpatrimonium																						
V31/3	Restauratie/instandhoudingswerken van gebouwen	7.14.2.1.	22c				x	(x)															
V31/10	Restauratie/instandhoudingswerken van gebouwen	7.14.2.1.	22c																				
V31/15 V31/9 tuinhuis	Verwijderen gebouw	7.14.2.2. 7.13.3.5.	22c		x	(x)		x															
Alle gebouwen	Controle van het gebouwenpatrimonium (1x2 jaar)	7.14.2.1.	22c		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x
	Parkconstructies																						
Brug P61/86	Verwijdering Klimop	7.14.3.3.	22c	x																			
Brug P61/125	Herstel brughoofd	7.14.3.3.	22c																				
Muur L55/11	Verwijdering muurbegroeiing en aanplant druivelaar en leifruit	7.14.3.4.	22c		x	(x)																	
Alle park-constructies	Controle van de parkconstructies (1x3 jaar)	7.14.3.	22c		x			x		x			x			x			x				x
Ijskelder P59/1	Herstel deur	7.11.1.1.	22c	x																			
	Grasland- en oeverbeheer																						
Oeverzone vijver, V20/3	1x maaien/jaar met afvoer van het maaisel (oktober)	7.9.	22a	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

V7/2, V16/5, V20/2	2x maaien/jaar met afvoer van het maaisel (15-30 juni/september-oktober)	7.9.	22a	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Gazonbeheer	7.9.	22a	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Water- en oeverbeheer																							
Vijver V30/1, V30/4	Gefaseerd ruimen met afvoer van ruimspecie (1x/10-15 jaar)	7.14.6.4.	22d											x										
Vijverdelen V30/2 en V30/3	Gefaseerd ruimen met afvoer van ruimspecie (1x/10 jaar)	7.14.6.4.	22d						x												x			
Oever vijver V30/1-4	Verwijderen kunststof oeververdediging en palen	7.14.6.1.	22d			x	(x)																	
L56/1	Herstel bakstenen oeververdediging	7.14.6.3.	22d			x	(x)																	
Oever vijver V30/1	Aanleg moeraszone	7.14.6.2.	22d			x	(x)																	
Vijver V30/1-4	Wegvangen eenden en Karpers	7.11.1.1.3. 7.14.6.4.2.		Volgens noodzaak																				
	Controleren vijverconstructies	7.14.6.4.1.	22d	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Bosbeheer																							
	Cfr. tabel 18	7.3., 7.5., 7.6.	22a																					
P56/9-12, L37/29, in V4/10, P56/14, P56/22, P56/16, P56/17, V13/6	Kap bomen/struweel	7.14.1.1.	22a	x	(x)																			
In V16/3	Aanplant bomen	7.14.1.3.	22a	x	(x)																			
V7/2	Aanplant boomgaard	7.14.1.4.	22a	x	(x)																			
Alle individuele bomen	Opvolging takbreuk: verwijderen gevaarlijke takken/opsnoeien bomen	7.5.4.	22a	Volgens noodzaak																				
Alle individuele bomen	Controle gezondheidstoestand (1x/5 jaar)	7.5.4., 7.14.1.3.	22a		x						x											x		
	Bebossingswerken																							

Inkom M. Windelsstraat	<i>Bebossing</i>	7.4.	22a	Na heraanleg inkom																			
V13/8, V13/9	<i>Aanplant struweel</i>	7.4.	22a	x																			
V3/1	<i>Aanplant struweel</i>	7.4.	22a					x															
V4/9	<i>Aanplant struweel</i>	7.4.	22a		x																		
	Bosrand- en gradiëntontwikkeling																						
Langs Gaverbeek	<i>Aanplant haag</i>	7.14.4.2.	22d	x	(x)																		
In park	<i>Aanplant haag</i>	7.14.4.2.	22d	x	(x)																		
Alle hagen	<i>Snoeien hagen (1x/jaar, juni; eventueel 2^e maal augustus-september)</i>	7.14.4.1.	22d	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	Recreatieve beheer- en inrichtingsmaatregelen																						
P61/3, P61/34, P61/116, P61/150	<i>Verwijderen oude infoborden en plaatsen nieuwe</i>	7.13.4.1.	22b	x	(x)						x	(x)											
P61/46, P61/59, P61/67	<i>Verwijderen hoge verlichting en plaatsen aangepaste verlichting</i>	7.13.3.4.	22b	x	(x)																		
P61/5	<i>Verwijderen infobord</i>	7.13.3.4.	22b	x	(x)																		
	<i>Vervanging fietsenstallingen</i>	7.13.2.	22b			x																	
	<i>Controle en onderhoud zitbanken en vuilnisbakken</i>	7.13.3.2.	22b	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	<i>Controle en onderhoud speeltuin</i>	7.13.3.1.	22b	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	<i>Vervanging zitbanken</i>	7.13.3.2.		Op termijn																			
	<i>Onderhoud paden/verharde oppervlakken</i>	7.13.1.	22b	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	<i>Heraanleg paden</i>	7.13.1.1.	22b																				
	<i>Herstel inkom M. Windelsstraat en rozentuin</i>	7.14.5.	22b																				
	<i>Verplaatsing zitbanken en vuilnisbakken</i>	7.13.1.1.	22b	Bij heraanleg paden																			

	<i>Verwijderen en terughangen kerstverlichting</i>	7.13.3.4.	22b	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
--	--	-----------	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

7.17. Kostenraming

In tabel 20 wordt een overzicht gegeven van de beheers- en inrichtingswerkzaamheden en van de globale kostprijs per beheers- en inrichtingsmaatregel.

Voor de berekening van de kosten werd ervan uitgegaan dat de uitvoering van de werken volledig in uitbesteding worden verricht. In deze prijzen zijn plankosten inbegrepen. Er werd geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten.

Tabel 20
Overzicht van de kostenraming.

Nummer	Beheermaatregel	Periodiciteit	Hoeveelheid	Globale kostprijs
V31/15, V31/9, tuinhuis	Verwijderen gebouw	eenmalig	3 stuks	500
	Bouw gebouw groendienst	eenmalig	1 stuk	p.m.
Brug P61/86	Verwijdering Klimop	eenmalig		50
Brug P61/125	Herstel brughoofd	eenmalig		250
Muur L55/11	Verwijdering muurbegroeiing en aanplant druivelaar en leifruit	eenmalig	60 m muur	500
V31/11	Inkadering (takkenwal) tijdelijk afvaldepot	eenmalig	1 stuk	400
Ijskelder P59/1	Herstel deur	eenmalig	1 stuk	200
Oeverzone vijver, V20/4, V20/3	1x maaien/jaar met afvoer van het maaisel (oktober)	1x/jaar	200 m ²	100
V7/2, V16/5, V20/2	2x maaien/jaar met afvoer van het maaisel (15-30 juni/september-oktober)	2x/jaar	10126 m ²	2025
	Gazonbeheer	wekelijks (mei-september)	17548 m ²	2630
Vijver V30/1, V30/4	Gefaseerd ruimen met afvoer van ruimspecie (1x/10-15 jaar)	1x/10-15 jaar	4190 m ² à 0.5 m	31425
Vijverdelen V30/2 en V30/3	Gefaseerd ruimen met afvoer van ruimspecie (1x/10 jaar)	1x/10 jaar	1728 m ² à 0.5 m	12960
Oever vijver V30/1-4	Verwijderen kunststof oeververdediging en palen	eenmalig	802 m	3208
L56/1	Herstel bakstenen oeververdediging	eenmalig		500
Oever vijver V30/1	Aanleg moeraszone (afgraven oever)	eenmalig	60 m ³	300
P56/9-12, L37/29, in V4/10, in V3/1, P56/14,	Kap bomen/struweel: - Zwarte els (opslag langs vijver) - Sneeuwbes - Afgestorven Taxus - Struweel Laurierkers - Robinia	eenmalig		600

Nummer	Beheermaatregel	Periodiciteit	Hoeveelheid	Globale kostprijs
P56/22, P56/16, P56/17, V13/6 V13/7-8	- Sporkehout - Japanse kerselaar - Boswilg - Struweel Kornoelje - Struweel Laurierkers			
In V16/3	Aanplant bomen	eenmalig	2 stuks	100
V7/2	Aanplant bijkomende fruitbomen in boomgaard	eenmalig	5 stuks	200
V3/1	Aanplant struweel (kap Laurierkers en aanplant gemengd struweel)	eenmalig	200 m ²	100
V13/8, V13/9	Aanplant struweel (inkom Markt) (kap Laurierkers en aanplant gemengd struweel)	eenmalig	100 m ²	150
V4/9	Aanplant struweel (opplanten met Hazelaar)	eenmalig	100 m ²	50
Langs Gaverbeek	Aanplant Meidoornhaag	eenmalig	60 m	240
In park	Aanplant Taxushaag	eenmalig	31 m	700
Alle hagen	Snoeien hagen (1x/jaar, juni; eventueel 2 ^e maal augustus-september)	1x/jaar	862 m	1725
P61/3, P61/34, P61/116, P61/150	Verwijderen oude infoborden en plaatsen nieuwe	eenmalig	4 stuks	8000
P61/46, P61/59, P61/67	Verwijderen hoge verlichting en plaatsen aangepaste verlichting	eenmalig	3 stuks	p.m.
P61/5	Verwijderen infobord	eenmalig	1 stuk	50
	Heraanleg paden	eenmalig	925 m ²	10175
	Plaatsing nieuwe fietsenstallingen	eenmalig	6 stuks	p.m.
	Heraanleg inkom M. Windelstraat en rozentuin	eenmalig		p.m.
	- bebossing	eenmalig	1676 m ²	3350